

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

м. Київ

29 09 20 21 р.

№ 1033

Про реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на жовтень 2021 – листопад 2026 роки

Відповідно до пунктів 1.8 Розділу I, пунктів 2.3. – 2.5., 2.7., 2.10., 2.11. Розділу II Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522 (із змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167, на підставі клопотання департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації від 16 вересня 2021 року № 01 -13 /1566, з метою реалізації абзацу 2 частини першої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р, на підставі висновків комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України від 20 вересня 2021 року (протокол № 6), ураховуючи пункт 1 частини першої статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та з метою створення інтегрованої Європейської моделі школи з угорською мовою навчання,

НАКАЗУЮ:

1. Розпочати реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на жовтень 2021 – листопад 2026 роки (далі – Проєкт).

2. Затвердити як такі, що додаються:

1) заявку на реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на жовтень 2021 – листопад 2026 роки;

2) програму реалізації інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на

базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на жовтень 2021 – листопад 2026 роки;

3) програму I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації інноваційного освітнього проекту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області на жовтень 2021 – травень 2022 роки;

4) експериментальні навчальні плани для 1-4, 5-9 класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області (додатки 2-3);

5) пояснювальну записку до експериментальних навчальних планів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області для початкової (1-4 класи) та базової (5-9 класи) освіти (додаток 1).

3. Установити, що експериментальні навчальні плани для 1-4, 5-9 класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області, затверджені пунктом 2 цього наказу, впроваджуються з жовтня 2021 року.

4. Закладам загальної середньої освіти Закарпатської області, на базі яких реалізується Проект, надати статус експериментальних.

5. Науково - методичній комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України (далі – Комісія):

1) заслухати у травні 2022 року звіт про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації Проекту (далі – звіт);

2) здійснити експертизу виконання програми I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації Проекту (далі – експертиза);

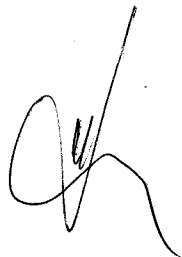
3) звіт та висновок експертизи подати до Міністерства освіти і науки України для прийняття відповідного рішення.

6. Державній науковій установі «Інститут модернізації змісту освіти» надавати організаційну та науково-методичну допомогу педагогічним колективам закладів загальної середньої освіти Закарпатської області, які є учасниками Проекту.

7. Департаменту освіти і науки Закарпатської обласної державної адміністрації разом із відповідним закладом післядипломної педагогічної освіти сприяти педагогічним колективам закладів загальної середньої освіти Закарпатської області, які є учасниками Проекту, у забезпеченні необхідних умов для організації та реалізації Проекту.

8. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Рогову В.

Міністр

Сергій ШКАРЛЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
19 09 21 № 1033

ЗАЯВКА

на реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області
на жовтень 2021 – листопад 2026 роки

Актуальність. Стан проблеми. Інноваційний освітній проєкт «Європейська модель школи з угорською мовою навчання» спрямований на створення ефективної інтегративної моделі навчання, комфортної для здобувачів освіти, з метою забезпечення її якості для представників угорської національної меншини у процесі реформування української школи. Проєктом передбачено підвищити рівень якості навчання української мови, математики, інших предметів з широким використанням цифрових технологій і діджиталізації освітнього середовища.

Обрана тема дослідження нині набуває особливого значення, адже з одного боку, актуалізує, завдання підтримки державної української мови та формування громадянської ідентичності здобувачів освіти, а з іншого – завдання розвитку угорської мови та збереження етнокультурної самобутності угорців в Україні; посилення інтеграційних зв'язків з Європою.

Відповідно до цих стратегічних орієнтирів визначаються *основні засади освітньої політики в Україні*, які передбачають:

- укріплення засад державної мови в освітньому процесі, визнання її як важливого чинника формування національної і громадянської ідентичності;
- сприяння розвитку рідної мови, забезпечення її активної ролі в освітньому процесі з метою збереження етнокультурної самобутності учнів;
- підтримку культурного розмаїття як цінного ресурсу держави, розвиток толерантності та взаємоповаги в міжнаціональному спілкуванні;

забезпечення культурно-освітніх потреб національних спільнот, до яких належать здобувачі освіти, з урахуванням пріоритетів соціально-політичного розвитку України.

З 2020 року в Україні відбуваються структурні зміни у навчанні мов національних меншин, які передбачають поряд з вивченням державної мови у початковій школі навчання материнською мовою та поступове збільшення навчання українською мовою з 5 класу. З іншого боку держава має забезпечити права національної меншини на вивчення рідної мови та створення інтегративного освітнього і соціокультурного середовища, яке враховуватиме зміни в українському суспільстві та сучасному освітньому просторі.

Утім, результати вивчення наявних вітчизняних практик навчання представників угорської національної меншини, переконують у тому, що в них недостатньо враховано системний підхід, ціннісні орієнтири сучасної освіти, її компетентнісний потенціал. Більшість із них спрямовано на застосування окремих методів, засобів, форм навчання, що не дає змоги повноцінно забезпечити реалізацію компонентів освітнього процесу.

З урахуванням цих реалій буде розроблено й обґрунтовано науково-методичне забезпечення реалізації освітньої інтегративної моделі в закладах з угорською мовою навчання й експериментально перевірено його доцільність, ефективність, результативність в освітньому процесі.

Отже, актуальність теми визначена суперечністю між оновленням парадигми освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти з навчанням угорською мовою, що передбачає особистісну, діяльнісну та компетентнісну спрямованість освітнього процесу, і браком дидактико-методичного та навчального забезпечення його системної реалізації (програмне забезпечення – дидактико-методичне забезпечення – навчальне забезпечення) у закладах загальної середньої освіти.

Зосередження зусиль у виконанні завдань Проекту дасть змогу суттєво підвищити рівень якості навчання української мови, математики, інших

предметів з широким використанням цифрових технологій і діджиталізації освітнього середовища. Ефективність упровадження розробленої європейської інтегративної моделі школи, її наукового та навчально-методичного забезпечення буде підтримана науково-методичним супроводом і створеною критеріальною базою для її оцінювання.

Проектом передбачається широке громадське обговорення проміжних і кінцевих результатів роботи, дидактичної доцільності, компетентнісного потенціалу, соціальної та педагогічної значущості його проміжних та кінцевих результатів, визначення умов ефективності його впровадження з урахуванням особливостей закладів загальної середньої освіти з угорською мовою навчання.

Гіпотеза інноваційної освітньої проектної діяльності ґрунтується на припущенні, що європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання буде ефективною завдяки системному розробленню й упровадженню в освітній процес сучасних, науково обґрунтованих та експериментально перевірених методів і технологій вивчення української мови, математики, на основі діджиталізації освітнього процесу та його відповідного наукового, дидактико-методичного і навчального забезпечення.

Мета дослідження полягає в розробленні й обґрунтуванні європейської інтегрованої моделі школи з угорською мовою навчання на основі упровадження в освітній процес сучасних, науково обґрунтованих й експериментально перевірених методів і технологій вивчення української мови, математики, інших предметів з системною діджиталізацією освітнього процесу та його відповідного наукового, дидактико-методичного і навчального забезпечення.

Об'єкт дослідження – освітній процес у закладах загальної середньої освіти Закарпатської області.

Предмет дослідження: європейська інтегрована модель школи з навчанням мов національних меншин та процес її реалізації.

Досягнення мети відбуватиметься під час виконання таких завдань **буде:**

розроблено європейську інтегровану модель школи з угорською мовою навчання;

розроблено концептуальне, методологічне, дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації цієї моделі школи;

здійснено підготовку визначених педагогічних колективів закладів до реалізації інноваційного освітнього проєкту;

виконано експертне оцінювання й перевірку ефективності розробленої моделі з метою доведення її ефективності на основі порівняльного аналізу результатів констатувального й контрольного зрізів;

проведено роботу з її удосконалення й корекції для масового використання в закладах загальної середньої освіти з мовами національних меншин.

Методологічна основа дослідження:

закони, категорії і концепції, що становлять наукову основу пізнання й забезпечують побудову методологічних засад досліджуваного явища з урахуванням закономірностей розвитку соціокультурних і педагогічних систем;

цілісний, системний і синергетичний підходи до побудови й упровадження дидактико-методичного й навчального забезпечення освітнього процесу із зазначенням зв'язків між їхніми складниками як цілісності, що здатна змінюватися відповідно до соціокультурних умов і характеризується відкритістю й варіативністю, а також міжпредметний підхід до визначення теоретичних засад досліджуваного явища;

методологічні принципи теорії пізнання – об'єктивності, єдності логічного й історичного, теорії і практики, й генетичного як основи обґрунтованості вихідних положень дослідження, логіки його розгортання і висновків; вивчення сучасного стану й виявлення структури, функцій, зв'язків і перспектив його розвитку з урахуванням зарубіжного й

вітчизняного досвіду, традицій і наукових досягнень;

методик наукового дослідження (Р. Атаханов, Н. Буринська, С. Гончаренко, В. Загвязинський, В. Краєвський, О. Новиков, В. Семиченко), дотримання яких забезпечує логіку вибору етапів наукової розвідки.

Теоретичну основу дослідження становлять:

Наукові положення теорії особистості (І. Бех, Л. Виготський, С.Максименко та ін.), особливостей її розвитку (Б. Баєв, Л. Божович, П. Гальперін, М. Жинкін, І. Зимня, Г. Костюк, О. Леонтєв, О. Леонтєв, О. Лурія, С. Рубінштейн й ін.); лінгвістики (В. Вайнрайх, Л. Блумфільд, Б. Гавранек, Н. Мечковська, Л. Щерба, Р.Якобсон та ін.); психолінгвістики (Є. Верещагін, Л. Виготський, Ф. Грожан, К. Ласвелл, О. Леонтєв, І. Лурія, В. Костомаров, С.Крашен, В. Кук,У. Маккі, В.Ламберт, Е. Піл, М. Сигуан, Н. Хомський); соціолінгвістики (А. де Сваан, Б. Спольський); лінгвокультурології (Н. Баландіна, А. Вежицька, В. Красних, В. Маслова, Н. Мішатіна); літературознавства (М. Бахтін, М. Лотман), педагогіки (К. Бейкер, Дж. Камінгс, С. Мей, Я. Сеноз, Т. Скутнабб-Кангас, Д. Уілкін, А. Хардінг). У роботах цих учених багатомовність розглядається як важливий чинник забезпечення якості освіти і розвитку міжнародної співпраці в Європі і світі, збереження культурної самобутності представників корінних народів і національних меншин; аналізуються різні моделі багатомовної освіти, їхні сильні та слабкі позиції; осмислюється сутність і структура багатомовної компетентності, характеризуються її складники.

У розробці й обґрунтуванні науково-методичних засад реалізації моделі багатомовної освіти будуть використовуватися вихідні положення наукових досліджень зарубіжних авторів: М. Байрама, М. Баришнікова, Ж. Беко, І. Бім, К. Бейкера, К. Брохі, М. Глушкової, М. Гурбо, Л. Зібатова, У. Канінхема,

Х. Кляйна, У. Маккана, Д.Марша, П.Мехісто, В. Клімент-Фернандо, М. Малих, Т. Стегмана, А. Стоянової, М. Флемінга, А. Щепілової та ін.; українських науковців:

Т. Боднарчук, Н. Зайцевої, О. Карп'юк, І. Міщинської, О. Локшиної, Л. Мороз,

Н. Нікольської, О. Першукової, С. Ситняківської та ін.

Напрацювання з проблеми формування освітнього середовища (М. Гузик, О. Захаренко, А. Макаренко, М. Монтессорі, С. Русова, В. Сухомлинський,

О. Савченко, Т. Пушкарьова та ін.) як умови й чинника впливу на ефективність виховання, навчання й розвитку здобувачів освіти;

положення теорії педагогічної інноватики (Л. Ващенко, Л. Даниленко, В. Кремень, В. Паламарчук, С. Трубачева, В. Химинець, А. Хуторської та ін.);

наукові основи теорії систем (А. Авер'янов, І. Блауберг, І. Малафіїк, В. Садовський та ін.); їх моделювання (В. Биков, А. Дахін, М. Лазарев, Є. Лодатко, В. Михеев, Л. Фрідман, В. Штофф та ін.);

праці з проблеми організації компетентісно орієнтованого навчання (М. Бурда, Л. Величко, Н. Голуб, О. Горошкіна, М. Головка, О. Пометун, В. Редько, О. Топузов, Т. Яценко та ін.).

Для вирішення завдань інноваційної освітньої проєктної діяльності, досягнення цілей, перевірки гіпотези використовуватимуться *загальнонаукові методи – теоретичні*: вивчення й аналіз нормативно-правових документів системи освіти, директивних матеріалів Міністерства освіти і науки України; філософських, психологічних, педагогічних наукових джерел, програм розвитку, навчально-методичного забезпечення освітнього процесу в різних типах закладів освіти, інформації ЗМІ, Інтернет-джерел тощо з метою обґрунтування теоретичних засад наукової розвідки; моделювання – для створення дидактико-методичного й навчального забезпечення освітнього процесу; *емпіричні* – діагностувальні (тестування, бесіди, опитування й

анкетування педагогічних працівників, учнів, батьків, представників громади), обсерваційні (цілеспрямоване педагогічне спостереження за діяльністю педагогів закладів загальної середньої освіти для вивчення стану проблеми в педагогічній практиці); педагогічний експеримент для виявлення потенційних можливостей і перевірки ефективності дидактико-методичного і навчального забезпечення освітнього процесу, а також методи *математичної статистики* – опрацювання й порівняння результатів кількісного та якісного аналізу здобутих даних.

Наукова новизна полягає в тому, що буде розроблено, науково обґрунтовано й експериментально перевірено дидактико-методичне й навчальне забезпечення організації освітнього процесу саме в європейській інтегрованій моделі школи з угорською мовою навчання; створено методичне забезпечення підготовки вчителів закладів загальної середньої освіти; виокремлено ефективний дидактичний інструментарій для формування ключових компетентностей здобувачів освіти й наскрізних умінь у них; упроваджено розроблену систему оцінювання навчальних результатів учнів.

Практичне значення здобутих результатів полягатиме у створенні й упровадженні в освітню практику європейської інтегрованої моделі школи з угорською мовою навчання, її наукового, дидактико-методичного й навчального забезпечення. Результати дослідження адресуватимуться вчителям закладів з навчанням мов національних меншин, методистам Інститутів післядипломної педагогічної освіти, студентам і викладачам закладів вищої освіти. Об'єктами реалізації будуть заклади загальної середньої освіти та відповідні кафедри в закладах післядипломної педагогічної освіти і закладах вищої освіти.

База реалізації інноваційного освітнього проєкту:

заклади загальної середньої освіти Закарпатської області:

Берегівський ліцей імені Лайоша Кошута Берегівської міської ради Закарпатська область.

Великодобронський ліцей Великодобронської сільської ради Ужгородського району Закарпатської області.

Великоберезький заклад загальної середньої освіти ім. Добрані петера Великоберезької сільської ради Закарпатської області.

Солотвинський ліцей з угорською мовою навчання імені Яноша Бойої Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів № 10 з угорською мовою навчання імені Дойко Габора Ужгородської міської ради Закарпатської області.

Ужгородська загальноосвітня спеціалізована школа-інтернат з поглибленим вивченням окремих предметів Закарпатської обласної ради.

Достовірність результатів забезпечуватиметься методологічною обґрунтованістю вихідних теоретичних позицій; застосуванням комплексу методів, адекватних меті й завданням інноваційного освітнього проекту; об'єктивністю критеріїв оцінювання результатів реалізації проекту; єдністю кількісного та якісного аналізу експериментальних даних.

Очікувані результати:

– розроблено і реалізовано європейську інтегровану модель школи з угорською мовою навчання;

– розроблено програми підготовки вчителів до впровадження розробленої моделі та її дидактико-методичного й навчального забезпечення.

Упровадження очікуваних результатів реалізації інноваційного освітнього проекту здійснюватиметься у два етапи: на першому – будуть оприлюднені результати реалізації проекту на міжнародних і Всеукраїнських конференціях і семінарах, вебінарах, у фахових виданнях, на сайті Інституту педагогіки НАПН України, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»; на другому – використовуватимуться в освітньому процесі.

Кадрове забезпечення реалізації інноваційного освітнього проекту:

Науковий керівник Проекту.

Пушкарьова Тамара Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, начальник відділу проектної діяльності Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України.

Автори ініціативи:

Рогова Віра Борисівна, заступник Міністра освіти і науки України.

Ільдико Орос - Голова Закарпатського угорсько-мовного педагогічного товариства, Президент Закарпатського угорського інституту імені Ференса Раковиці II.

Наукові консультанти:

Марусинець Мар'яна Михайлівна, директор департаменту освіти і науки, молоді та спорту Закарпатської обласної державної адміністрації, доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, професор.

Богданець-Білоskalенко Наталія Іванівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Онопрієнко Оксана Володимирівна доктор педагогічних наук, завідувач відділу початкової освіти імені О. Савченко Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України.

Фідкевич Олена Львівна, кандидат філологічних наук, провідний науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Координатори:

Коваленко Оксана Ярославівна, головний спеціаліст відділу змісту освіти, мовної політики та освіти національних меншин Міністерства освіти і науки України.

Кириленко Світлана Володимирівна, кандидат педагогічних наук, начальник відділу інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»;

Відповідальні виконавці:

Трифан Мар'яна Степанівна, методист Закарпатського інституту післядипломної педагогічної освіти

Желтвай-Веждед Емеше Федорівна, директор Березівського ліцею імені Лайоша Кошута Березівської міської ради Закарпатська області.

Кулін Юдіт Імрїївна, директор Ужгородської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 10 з угорською мовою навчання імені Дойко Габора Ужгородської міської ради Закарпатської області.

Андюш Вікторія Миколаївна, директор Солотвинського ліцею з угорською мовою навчання імені Яноша Бойої Солотвинської селищної ради Тячівського району Закарпатської області.

Іщенко Олена Тимофіївна, директор Ужгородської загальноосвітньої спеціалізованої школи-інтернат з поглибленим вивченням окремих предметів Закарпатської області.

Катона-Миронова Берта Володимирівна, директор Великодобронського ліцею Великодобронської сільської ради Ужгородського району Закарпатської області.

Тихомир Тихомир Гейці, директор Великоберезького закладу загальної середньої освіти ім. Добраї Петера Великоберезької сільської ради Закарпатської області.

Строки реалізації інноваційного освітнього проєкту:

жовтень 2021 – листопад 2026 роки

Етапи реалізації інноваційного освітнього проєкту.

1. Організаційно - підготовчий етап (жовтень 2021 р. – травень 2022 р.):

створення науково-методичних рад з інноваційної освітньої проєктної діяльності (науковий керівник проєкту, наукові консультанти, науково-методичні консультанти, представники від управлінь освітою, громадських організацій, учителі, батьки та ін.);

– складання програми і планування інноваційної освітньої проєктної діяльності;

– налагодження спільної діяльності з установами й закладами, за допомогою яких здійснюватиметься розроблення, експериментування, апробація й упровадження розроблених матеріалів, підготовка нової редакції та перевидання словників;

- проведення педагогічних рад з в закладах загальної середньої освіти – учасників проекту задля ознайомлення з програмою й особливостями реалізації інноваційного освітнього проекту;

- проведення науково-методичних консультацій, підготовка педагогічних колективів до реалізації інноваційного освітнього проекту, визначення рівня готовності вчителів (проведення відповідного діагностування);

- аналіз нормативно правових актів з питання функціонування й розвитку початкової та базової середньої освіти в Україні в школах з угорською мовою навчання, спеціальної літератури з інноваційної освітньої діяльності;

- організація науково-методичного супроводу реалізації інноваційного освітнього проекту;

- підбиття підсумків першого (організаційно-підготовчого) етапу реалізації інноваційного освітнього проекту.

2. Концептуально-діагностичний етап (травень 2022 р. – травень 2023 р.):

- обґрунтування концептуальних засад реформування середньої освіти у змісті освіти учнів, які навчаються в школах з угорською мовою навчання;

- розроблення дидактико-методичного й навчального забезпечення з урахуванням виявлених особливостей реалізації концептуальних засад реформування початкової та базової середньої освіти;

- підготовка діагностувального інструментарію визначення ефективності розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення освітнього процесу в школах з угорською мовою навчання;

- кількісний і якісний аналіз результатів констатувального зрізу;

- підбиття підсумків другого етапу (концептуально-діагностичного) реалізації інноваційного освітнього проекту.

3. Формувальний етап (червень 2023 р. – червень 2025 р.):

– експериментальне впровадження розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення в умовах реального освітнього процесу в експериментальних закладах освіти, а саме:

методичних рекомендацій до організації навчальної діяльності учнів початкової та базової школи;

програм підготовки вчителів до впровадження дидактико-методичного й навчального забезпечення освітнього процесу в 1–9 класах закладів загальної середньої освіти національних меншин з угорською мовою навчання;

експериментальної освітньої програми, відповідно до Державного стандартів початкової та базової середньої освіти;

методичних рекомендацій до організації проєктної і дослідницької діяльності учнів у межах визначеної теми дослідження;

методичних рекомендацій до організації системного моніторингу результатів навчання здобувачів освіти за освітніми галузями (мовно-літературною; математичною тощо);

науково-методичний супровід і моніторинговий супровід упровадження розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення;

розробка і видання підручників і навчальних засобів.

розширення зони реалізації інноваційного освітнього проєкту шляхом послідовного залучення закладів освіти різного типу з угорською мовою навчання

через публікації, проведення семінарів, вебінарів, круглих столів, участь і проведення всеукраїнських науково-практичних конференцій;

підбиття підсумків третього (формульовального) етапу реалізації інноваційного освітнього проєкту.

4. Узагальнювальний етап (липень 2025 р. – грудень 2026 р.):

– зіставлення очікуваних і здобутих результатів ефективності впровадження розробленого дидактико-методичного й навчального

забезпечення, одержаних за допомогою підготовленого діагностувального інструментарію;

– кількісно-якісний аналіз результатів контрольних зрізів, порівняння їх із результатами констатувального дослідження, підготовка статистичних даних;

– узагальнення основних теоретико-методологічних і практико-орієнтованих положень, підготовка висновків;

– оприлюднення інформації про результати реалізації інноваційного освітнього проєкту, використовуючи всі можливості діджиталізації;

– підбиття підсумків упровадження інноваційного освітнього проєкту.

Науковий керівник,

доктор педагогічних наук,

професор, член-кореспондент НАПН України,

начальник відділу проєктної діяльності

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Тамара ПУШКАРЬОВА

Координатори:

головний спеціаліст відділу змісту освіти,

мовної політики та освіти національних меншин

Міністерство освіти і науки України.

Оксана КОВАЛЕНКО

кандидат педагогічних наук, начальник відділу

інноваційної діяльності та

дослідно-експериментальної роботи

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Світлана КИРИЛЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і
науки України
від 29 09 21 № 1033

ПРОГРАМА

реалізації інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів загальної середньої освіти Закарпатської області
на жовтень 2021 – листопад 2026 роки

№	Зміст	Дата виконання	Очікувані результати
I. Організаційно-підготовчий етап (жовтень 2021р. – травень 2022 р.):			
1.	Створення науково-методичних рад з інноваційної освітньої проєктної діяльності (наукові консультанти, науково-методичні консультанти, представники від управлінь освітою, громадських організацій, учителі, батьки та ін.).	Жовтень 2021 року	Організація супроводу реалізації Проєкту.
2.	Налагодження спільної діяльності з установами й закладами, за допомогою яких здійснюватиметься розроблення, експериментування, апробація й	Листопад - грудень 2021 року	Підписання угод про співпрацю з інститутом післядипломної

	упровадження розроблених матеріалів, підготовка нової редакції та перевидання словників.		педагогічної освіти, закладами вищої освіти, громадськими організація
3.	Проведення педагогічних рад у закладах загальної середньої освіти – учасників проєкту задля ознайомлення з програмою й особливостями реалізації інноваційного проєкту.	Жовтень-грудень 2021 року	Підготовка педагогічних колективів закладів загальної середньої освіти-учасників проєкту до роботи в умовах запровадження інноваційного освітнього проєкту. Результати моніторингу готовності педагогів закладів загальної середньої освіти-учасників проєкту до реалізації інноваційного освітнього проєкту.
4.	Аналіз нормативно правових актів з питання функціонування й розвитку початкової та базової середньої освіти в Україні в школах з угорською мовою навчання, спеціальної літератури з інноваційної освітньої діяльності.	Лютий 2022 року	Вивчення стану розробленості проблеми дослідження.
5.	Організація науково-методичного супроводу реалізації інноваційного освітнього проєкту.	Жовтень – березень 2021-2022 роки	Науково-методичний супровід запровадження інноваційного освітнього проєкту.

8.	Підбиття підсумків першого (підготовчого) етапу реалізації інноваційного освітнього проєкту. Уточнення програми II (концептуально-діагностичного) етапу.	Травень 2022 року	Звіт за підсумками I (організаційно-підготовчого) етапу. Програма II (концептуально-діагностичного) етапу.
II. Концептуально-діагностичний етап (травень 2022 р. – травень 2023 р.):			
1.	Обґрунтування концептуальних засад модернізації змісту освіти учнів, які навчаються в школах з угорською мовою навчання.	Травень-червень 2022 року	Наукове обґрунтування проблеми реформування початкової та базової середньої освіти для закладів – учасників проєкту.
2.	Розроблення дидактико-методичного й навчального забезпечення з урахуванням виявлених особливостей реалізації концептуальних засад реформування початкової та базової освіти.	Вересень- квітень 2023 - 2023 роки	Дидактико-методичне й навчальне забезпечення освітнього процесу в 1–9 класах закладів загальної середньої освіти з угорською мовою навчання.
3.	Підготовка діагностувального інструментарію визначення ефективності розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення освітнього процесу в школах з угорською мовою навчання.	Жовтень–листопад 2022 року.	Розроблення й наукове обґрунтування системи діагностування відповідно до мети й завдань

			інноваційного освітнього проекту.
4.	Кількісний та якісний аналіз результатів констатувального зрізу.	Березень 2023 року.	Аналітичні довідки, протоколи.
5.	Підбиття підсумків II (концептуально-діагностичного) етапу реалізації інноваційного освітнього проекту. Уточнення програми III (формульовального) етапу.	Травень 2023 року	Звіт за підсумками II (концептуально-діагностичного) етапу. Програма III (формульовального) етапу.
III. Формульовальний етап (червень 2023 р. – червень 2025 р.):			
1.	<p>Експериментальне впровадження розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення в умовах реального освітнього процесу в експериментальних закладах освіти, а саме:</p> <ul style="list-style-type: none"> - методичних рекомендацій до організації навчальної діяльності учнів початкової і базової школи; - програм підготовки вчителів до впровадження дидактико-методичного й навчального забезпечення освітнього процесу в 1-9 класах закладів загальної середньої освіти з угорською 	Вересень 2023 – червень 2024 роки	Організація освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти з угорською мовою навчання із застосуванням розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення; щоденники вчителів.

	<p>мовою навчання;</p> <ul style="list-style-type: none"> - експериментальної освітньої програми, відносно до Державних стандартів початкової та базової середньої освіти; - методичних рекомендацій до організації проєктної і дослідницької діяльності учнів у межах визначеної теми дослідження; - методичних рекомендацій до організації системного моніторингу результатів навчання здобувачів освіти за освітніми галузями (мовно-літературною; математичною тощо). 		
2.	Науково-методичний і моніторинговий супровід упровадження розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення.	Протягом етапу	Інформаційно-аналітичні й методичні матеріали.
3.	Розширення зони реалізації інноваційного освітнього проєкту шляхом послідовного залучення закладів освіти різного типу з угорською мовою навчання через публікації, проведення семінарів, вебінарів, круглих столів, участь і проведення всеукраїнських науково-практичних конференцій.	Червень 2024 – березень 2025 роки.	Публікації, доповіді, виступи, інтерв'ю ЗМІ тощо.
4.	Підбиття підсумків третього (формульованого) етапу реалізації інноваційного освітнього проєкту. Уточнення	Червень 2025 року	Звіт за підсумками III (формульованого) етапу .

	програми IV (узагальнювального) етапу.		Програма IV (узагальнювального) етапу.
IV. Узагальнювальний етап (липень 2025 р.- листопад 2026 р.):			
1.	Зіставлення очікуваних і здобутих результатів ефективності впровадження розробленого дидактико-методичного й навчального забезпечення, одержаних за допомогою підготовленого діагностувального інструментарію.	Липень – серпень 2025 року.	Інформаційно-аналітичні матеріали.
2.	Кількісно-якісний аналіз результатів контрольних зрізів, порівняння їх із результатами констатувального дослідження, підготовка статистичних даних.	Вересень–жовтень 2026 року.	Інформаційно-аналітичні матеріали, статистичні дані.
3.	Узагальнення основних теоретико-методологічних і практико-орієнтованих положень; підготовка висновків;	Липень 2026 – листопад 2026 року.	Висновки за результатами реалізації інноваційного освітнього проекту.
4.	Оприлюднення інформації про результати реалізації інноваційного освітнього проекту, використовуючи всі можливості діджиталізації.	Липень 2026 – листопад 2026 року.	Публікації, доповіді, виступи, інтерв'ю ЗМІ тощо.

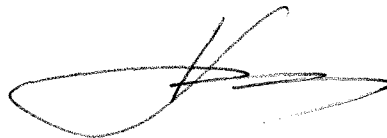
5.	Підбиття підсумків реалізації інноваційного освітнього проєкту.	Листопад 2026 року	Звіт за підсумками реалізації інноваційного освітнього проєкту.
----	---	--------------------	---

Науковий керівник,
 доктор педагогічних наук,
 професор, член-кореспондент НАПН України,
 начальник відділу проектної діяльності
 ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Тамара ПУШКАРЬОВА

Координатори:
 головний спеціаліст відділу змісту освіти,
 мовної політики та освіти національних меншин
 Міністерства освіти і науки України

Оксана КОВАЛЕНКО

кандидат педагогічних наук, начальник відділу
 інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
 ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Світлана КИРИЛЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки України
29 09 2021 № 1033

Програма

**I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації інноваційного освітнього проєкту
за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання»
на базі закладів освіти Закарпатської області
на жовтень 2021 – травень 2022 року**

№ з/п	Зміст роботи	Термін виконання	Відповідальні	Очікувані результати
1.	Створення науково-методичних рад з інноваційної освітньої проєктної діяльності (наукові консультанти, науково-методичні консультанти, представники від управлінь освітою, громадських організацій, учителі, батьки та ін.)	Жовтень 2021 р.	Науковий керівник, адміністрація закладів освіти	Науково-методичні ради педагогічних колективів-учасників проєкту.

6.	Підбиття підсумків I (організаційно-підготовчого) етапу реалізації інноваційного освітнього проекту. Уточнення програми II (концептуально-діагностичного) етапу.	Травень 2022 р.	Науковий керівник	Звіт за підсумками I (організаційно-підготовчого) етапу. Програма II (концептуально-діагностичного) етапу.
----	--	-----------------	-------------------	--

Науковий керівник,

доктор педагогічних наук,
професор, член-кореспондент НАПН України,
начальник відділу проектної діяльності
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Тамара ПУШКАРЬОВА

Координатори:

головний спеціаліст відділу змісту освіти,
мовної політики та освіти національних меншин
Міністерства освіти і науки України.

Оксана КОВАЛЕНКО

кандидат педагогічних наук, начальник відділу
інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Світлана КИРИЛЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНОНаказ Міністерства
освіти і науки України*29 09 2021 № 1033***Експериментальний навчальний план
1 – 4-х класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень			
		1 клас	2 клас	3 клас	4 клас
Інваріантний складник					
Мовно-літературна	українська мова та література	5	5	5	5
	угорська мова та література	5	5	4	4
	іноземна мова (англійська, ...)	2	2	3	3
Математична	математика	4	4	4	4
Природнича	Навколишній світ*	1	1	1	1
Соціальна і здоров'язбережувальна		1	1	1	
Громадянська та історична			1	1	1
Технологічна			1	1	1
Інформатична			1	1	1
Мистецька	мистецтво**	2	2	2	2
Фізкультурна	фізична культура***	3	3	3	3
Разом		20+3	22+3	23+3	23+3
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		0	0	0	0
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	22	23	23
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		23	25	26	26

*Інтегрований курс «Навколишній світ» об'єднує ряд освітніх галузей: громадянська та історична, природнича, соціальна і здоров'язбережувальна

**Навчальний заклад може обирати окремі курси «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» або інтегрований курс «Мистецтво».

*** Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

Т. в. о. начальника Головного управління
загальної середньої та дошкільної освіти

 Ольга МАЛИШЕВА

Директор ДНУ
«Інститут модернізації змісту освіти»

 Євген БАЖЕНКОВ

ЗАТВЕРДЖЕНОНаказ Міністерства
освіти і науки України29 09 2021 № 1033**Експериментальний навчальний план
5 – 9 -х класів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень по класах				
		5	6	7	8	9
Інваріантна складова						
Мовно-літературна	<i>Українська мова</i>	4	4	3	3	3
	<i>Українська література</i>	2	2	2	2	2
	<i>Інтегрований курс літератур (угорська та зарубіжна література)</i>	2	2	2	2	2
	<i>Іноземна мова</i>	3	3	3	2,5	2
	<i>Угорська мова</i>	3	3	3	2,5	2,5
Математична	<i>Математика</i>	5	5			
	<i>Алгебра</i>			3	3	3
	<i>Геометрія</i>			2	2	2
Природнича	<i>Інтегрований курс "Пізнаємо природу"</i>	2	2			
	<i>Біологія</i>			2	2	2
	<i>Географія</i>			2	2	1,5
	<i>Фізика</i>			2	2	3
	<i>Хімія</i>			1	2	2
Соціальна і здоров'язбережувальна	<i>Здоров'я, безпека та добробут</i>	0,5	0,5	1	0,5	0,5
	<i>Етика / Курси морального спрямування</i>	0,5	0,5			
	<i>Підприємництво і фінансова грамотність</i>				0,5	0,5
Громадянська та історична	<i>Вступ до історії України та громадянської освіти</i>	1				
	<i>Історія України. Всесвітня історія</i>		2			
	<i>Історія України</i>			1	1	1
	<i>Всесвітня історія</i>			1	1	1
	<i>Правознавство</i>				0,5	0,5
Технологічна	<i>Технології</i>	1	2	1	1	1
Інформатична	<i>Інформатика</i>	1	1	1	1,5	1,5
Мистецька	<i>Мистецтво</i>	2	2	1	1	1
Фізична культура	<i>Фізична культура</i>	3	3	3	3	3
Разом		30	32	34	35	35
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	2	1	1	1
<i>Народознавство</i>		1	1			
<i>Географія Карпатського регіону</i>			1			
<i>Історія угорського народу</i>				1	1	1
Гранично допустиме навчальне навантаження на одного учня		28	31	32	33	33
Всього фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3	32+3	33+3	33+3

Т. в. о. начальника Головного управління
загальної середньої та дошкільної освітиДиректор ДНУ
«Інститут модернізації змісту освіти»

Ольга МАЛИШЕВА

Євген БАЖЕНКОВ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства
освіти і науки України

29 09 2021 № 1033

Пояснювальна записка

до експериментальних навчальних планів закладів загальної середньої освіти Закарпатської області для початкової (1 – 4 класи) та базової (5 – 9 класи) освіти

Експериментальний навчальний план до освітньої програми для 1-4 класів закладу освіти (Додаток 2) складено на основі Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) з використанням Додатку 12 «Базовий навчальний план початкової освіти для класів (груп) з навчанням мовою відповідного корінного народу, національних меншин», а також на основі наказів МОН України «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти» від 08 жовтня 2019 року № 1272 та «Про затвердження типових освітніх програм для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти» від 08 жовтня 2019 року № 1273.

Експериментальний навчальний план до освітньої програми для 5-9 класів закладу освіти (Додаток 3) складено на основі Додатку 2 та Додатку 4 Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України від 19 лютого 2021 року № 235. При цьому дотримані загальні принципи розподілу кількості навчальних годин у межах освітніх галузей, а також реалізується загальна мета освітньої програми щодо забезпечення рівного доступу до освітніх послуг здобувачами освіти представниками корінних народів та національних меншин.

Експериментальні навчальні плани (додатки 1-2) містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яку можна рекомендувати для обов'язкового вивчення для закладів загальної середньої освіти.

Експериментальними навчальними планами збільшено кількість годин на вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі із введенням годин для вивчення української мови та літератури, угорської мови та літератури або інтегрованого курсу угорська та зарубіжна література та вивчення іноземної мови.

Кількість навчальних годин для вивчення української мови в експериментальному плані для 5-9 класів закладу освіти, відповідно до абзацу четвертого частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», відповідає кількості годин Типового навчального плану

Освітня галузь	Перелік предметів	Рекомендована кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мовно-літературна	Українська мова	4	4	3	3	3
	Українська література	2	2	2	2	2

Уроки з фізичної культури, згідно із частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов'язковими і проводяться три рази в на тиждень.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі визначено самостійно у межах заданого діапазону «мінімального» та «максимального» навчального навантаження (Додаток 2 Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОН України від 19 лютого 2021 року № 235) окрім мовно-літературної освітньої галузі.

У випадку мовно-літературної освітньої галузі з метою забезпечення вивчення рідної мови та літератури, а також англійської мови, збільшено кількість годин на вивчення вказаних предметів за рахунок:

- різниці між рекомендованою та мінімальною кількістю навчальних годин (резерв навчальних годин) інших освітніх галузей, відповідно до пункту 26 Державного стандарту (пункт 4 Додатку 4);

- використання додаткових години, передбачених типовим навчальним планом (пункт 4 Додатку 4).

Мовно-літературна освітня галузь	Кількість годин на тиждень та рік					
	Клас	5 клас	6 клас	7 клас	8 клас	9 клас
	на тиждень	14	14	13	12	11,5
	на рік	490	490	455	420	402,5
<i>Українська мова</i>		4	4	3	3	3
<i>Українська література</i>		2	2	2	2	2
<i>Угорська та зарубіжна література (інтегрований курс)</i>		2	2	2	2	2
<i>Іноземна мова</i>		3	3	3	2,5	2
<i>Угорська мова</i>		3	3	3	2,5	2,5

З метою забезпечення вивчення історії, традицій, культури, мистецтва угорського народу, з використанням додаткових годин для вивчення вибірових освітніх компонентів пропонується вводити вивчення таких предметів:

Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибірових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	Кількість годин на тиждень та рік					
	Клас	5	6	7	8	9
	на тиждень	1	2	1	1	1
	на рік	35	70	35	35	35

<i>Народознавство</i>		1	1			
<i>Географія Карпатського регіону</i>			1			
<i>Історія угорського народу</i>				1	1	1

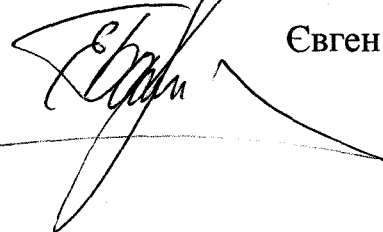
Заклади загальної середньої освіти, у яких здійснюється навчання угорською мовою можуть скласти власні варіанти навчальних планів відповідно до рішення педагогічної ради та цього наказу з урахуванням діючої нормативної бази.

Т. в. о. начальника Головного управління
загальної середньої та дошкільної освіти

Ольга МАЛИШЕВА

Директор ДНУ
«Інститут модернізації змісту освіти»

Євген БАЖЕНКОВ

Витяг з протоколу № 6
засідання науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору
дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної),
позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради
Міністерства освіти і науки України

від 20 вересня 2021 року

Слухали: заявку на реалізацію інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів освіти з угорською мовою навчання Закарпатської області у жовтні 2021 – листопаді 2026 роках (науковий керівник – Пушкарьова Тамара Олексіївна, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, начальник відділу проєктної діяльності ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»).

Ухвалили: рекомендувати Міністерству освіти і науки України схвалити рішення щодо реалізації інноваційного освітнього проєкту за темою «Європейська інтегрована модель школи з угорською мовою навчання» на базі закладів освіти з угорською мовою навчання Закарпатської області на жовтень 2021 – листопад 2026 років та надати закладам загальної середньої освіти статус експериментальних (відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07 листопада 2000 року № 522 (із змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26 грудня 2000 року за № 946/5167).

Заслухати звіт про завершення I (організаційно-підготовчого) етапу експерименту у травні 2022 року. -

Голова комісії,
доктор педагогічних наук,
професор

Людмила МОСКАЛЬОВА

Секретар комісії

Світлана КИРИЛЕНКО

Підпис начальника відділу
інноваційної діяльності
та дослідно-експериментальної роботи
Кириленко С. засвідчую

Начальник відділу кадрів
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Ганна КОСАР